

ORIAŁ
arii Wittek

FUNDACJA GENERALI PIŁZNIETU ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskiej Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

del. oopred. Koreański

brak zdj.

PKW 202 AK
Śląsk

Insp. Sosnowiec

+ BIENIEWSKA Wanda
ps. "Wanda"

19 / Wsk
1

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — BIENIEWSKA Wanda

pt. "Wanda"

T. 19/WSK

I/1. Relacja ✓ k. 2, 1 + 3

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓ k. 25.3

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ 10

VI. Fotografie —

II. Relacja

- relacja opracowana przez A. Korczyńską, brak daty, mps,
k. 1, s. 1-2

- relacja Stanisławy Sitlak o pracy w zakładzie krawieckim prowadzonym
przez matkę M. Bierniewskiej, 1974, akp., k. 1, s. 3

- 5 -   nr 62/s1

11/14

R e l a c j a

uczestniczki Ruchu Opору

Dane osobiste :

- 1/ Wanda B i e n i e w s k a
- 2/ ur. 17 kwietnia 1909r w Sosnowcu
- 3/ córka
- 4/ wykształcenie średnie
- 5/ nauczycielka WF w szkole średniej w Sosnowcu
- 6/ w czasie okupacji mieszkała z matką - Sosnowiec, Dęblinska 4

Okres przed 1939r.

- 1/ zatrudniona zawodowo jako nauczycielka WF w Sosnowcu
- 2/ czynna instruktorka Przyeposobienia Wojskowego Kobiet /PWK/S

W czasie okupacji

- Prowadziła z matką pracownię krawiecką w Sosnowcu ul. Dęblinska 11. W pracowni w/g relacji Stanisławy Biniek-Sztelakowej były zatrudnione młode dziewczęta dla uchronienia od wywozu na roboty do Niemiec.
- 2/ w pracy konspiracyjnej znalazła się wraz sosnowieckimi instruktorkami PWK od września 1939r. Najpierw było to organizowanie pomocy rodzinom polskim, , które utraciły żywicieli, współpracując z powstałymi w Sosnowcu dla inteligencji Kuchal i zainicjowanymi przez kpt. Biegosa Ryszarda początkami pracy organizacji "Orzek Biały"
  - 3/ pseudonim nieznanym
  - 4/ z chwilą przyjazdu do Sosnowca zaprzysiężonej 1.XI 1939r. w Warszawie do organizacji Służba Życiostwa Polski -SZP - komendantki Rejonu Śląskiego PWK mgr Elżbiety Zawckiej wszystkie instruktorki PWK utworzyły zwarty zaprzysiężony do pracy w SZP następnie "Z" "Związek Walki Zbrojnej od 1941r"
  - 5/ Wanda Bieniowska wraz matką oddały swoje mieszkanie przy ul. Dęblinskiej 11 w Sosnowcu na skrzynkę dla potrzeb organizacji SZP-ZWZ, a przedewszystkim dla pracy konspiracyjnej PWK. Liczna na terenie Zagłębia grupa instruktorek PWK utworzyła bardzo prężną kobiecą siatkę organizacyjną. Zorganizowały własną sieć wywiadowczą, materiały przekazywały do kmdy Podokręgu Zagłębie SZP. Sieć łączności zarówno we własnym zakresie jak na potrzeby Inspektoratu Zagłębie SZP, od 1941 r. Śląskiego Okręgu ZWZ pracowała wosowo i intywnie do tragicznego maja 1942r., gdy rozpoczęły się masowe aresztowania w inspektoracie sosnowieckim ZWZ.
- Wanda Bieniowska jeździła ponadto często jako kurierka ZWZ. Z Inspektoratu sosnowieckiego ZWZ kryptonim " Sosna" przynosiła do niej pocztę do rozwiezienia w teren. Po aresztowaniu Michaliny Koniecznej i kilku instruktorek, z którymi wnosła pracowała, Wanda uciekła z domu. Masowe aresztowania w Zagłębiu trwały od 20, potem 28 maja, z początkiem czerwca i lipca. Wanda przebywała ukrywając się do grudnia 1942r. poza domem, Natychmiast po powrocie do domu została aresztowana przez Gestapo. Część instruktorek PWK już nie żyła wtedy. część przebywała w więzieniu śledczym w Mysłowicach. Stracone m.in.
- ✓ siostry Biniek: Bronisławę i Zofię, Michalinę Konieczną 26.VIII 1942r. 4.VII.1942r.

6/ Tam też czasowo oszczędzono Wandę. Jak inne przeszła okrutne śledztwo. Przewieziona do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu na sesji wyjazdowej katowickiego gestapo została skazana na karę śmierci. Brak danych kiedy zginęła. Znane są daty posiedzeń katowickiego sądu doraźnego na sesjach wyjazdowych w Oświęcimiu z pracy Alfreda Koniecznego. "Pod Rządami Wojennego Prawokarnego III Rzeszy - Górny Śląsk 1939 - 1945 PWN 1972r! 14.IV 1943, 2.VI 1943, 25.VI. 1943, 29.VI 1943 "str.368" wykazuje 12 posiedzeń, wśród 700 ustalonych nazwisk straconych jest znanych 60 nazwisk kobiet ze Śląska i Zagłębia".

Zróżła

- 1/ Relacja Stanisławy Biniek Sztelakowej-zbiory dr hab. E.Zawackiej.
- 2/ Sprawozdanie Katowickiego Gestapo z dnia 4 VIII. 1942r." Wanda Bieniowska umieszczona w liście o likwidacji konspiracyjnej ZZZ -WAP - Katowiceteczka B, akt 179 figuruje pod nr 10 "jeszcze przed aresztowaniem".
- 3/ Zeznanie dozorczy domu przy ul. Dąblińskiej 11 ob. Szczepana Sarny w posiadaniu mgr. Jędrzejka Łyszczarza, SosnowiecPr Jagiellońska 5
4. Nauczyciele Śląscy polegli i zamordowani w latach okupacji hitlerowskiejopr. Szymon Kędryna, Andrzej Szefer, SIK Katowice 1971r.

*Relacje sprawozdania
15/V. 1972 A. K...*

62/31

113

+ Biemierska Wandol

Zawód nauczycielka szkoły 3-klasowej? zamieszkała w Sosnowcu przy ul. Szubińskiej nr. domu nie pamiętam wiek nr. około 1909-1910 r. Mieszkała z matką, która prowadziła zakład krawiecki "Maria". Jako "uczennica fryzjerska" do jej domu - poleceniem, ale tylko przez pewien okres. ^{1940 r.} Fryzjerskie różnicowanie zaczęło się do sycia. Fryzjerska była bardzo serdecznie traktowana przez jej matkę.

W pracowni krawieckiej zatrudnione były między dziewczęta, które tym sposobem skryły się przed Niemcami na roboty.

W drugim czasie dowiedzieliśmy się, że Wandol została z domu na skutek masowego aresztowania w Sosnowcu, ale kiedy już trochę uspokoiło się, wróciła do domu. Aresztowania ~~były~~ natychmiast skarano - na karę śmierci, zginęła zgilotowana.

✓ Relacja Sztelalc Stanisława

24.8.1974 r.

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

- legitymacja nr 17 242 odznaczenia Medalem Wojska, Londyn, 1/9/1971. Msp. Org. K. 1, s. 1.
- legitymacja Kwatera Armii Krajowej Nr 9803, Londyn, 1/9/1971. Msp. K. 1, s. 2-3.

7/2/1

Legitymacja Nr 17242.

BIENIEWSKA Wanda

ps. "Wanda" szer.

Nazwisko, imię, pseudonim, stopień

z ARMII KRAJOWEJ

odznaczony został

MEDALEM WOJSKA

po raz 1, 2, 3.

T. Pełczyński

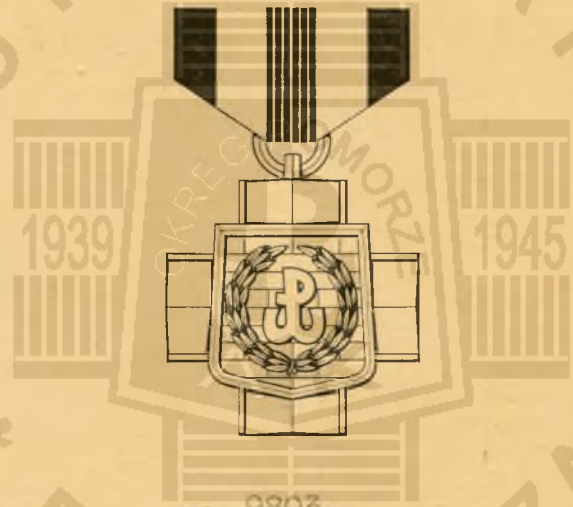
T. Pełczyński - "Grzegorz"
E-CAP-CY ARMII KRAJOWEJ

Londyn, dnia 1/9/1971.

2/2/2

LEGITYMACJA
KRZYŻA ARMII KRAJOWEJ

Nr. 9803. ....

FUNDACJA
GENERALNA
ELŻBIETY ZAWACKIEJ
KREG MORZE

Nazwisko **BIENIEWSKA** I/2/3

Imię **Wanda**

Pseudonim **"Wanda"**

Przydział **OVK. Zawiercie.**

Odznaczony został

KRZYŻEM ARMII KRAJOWEJ

ustanowionym dnia 1 sierpnia 1966 roku
przez dowódcę A.K. gen. Tadeusza Bora-
Komorowskiego dla upamiętnienia wysiłku
żołnierza Polski Podziemnej w latach
1939 — 1945.

Przewodniczący

Podpis: **Komisji Krzyża**

K. Złamski
K. Złamski — "Wachowski"

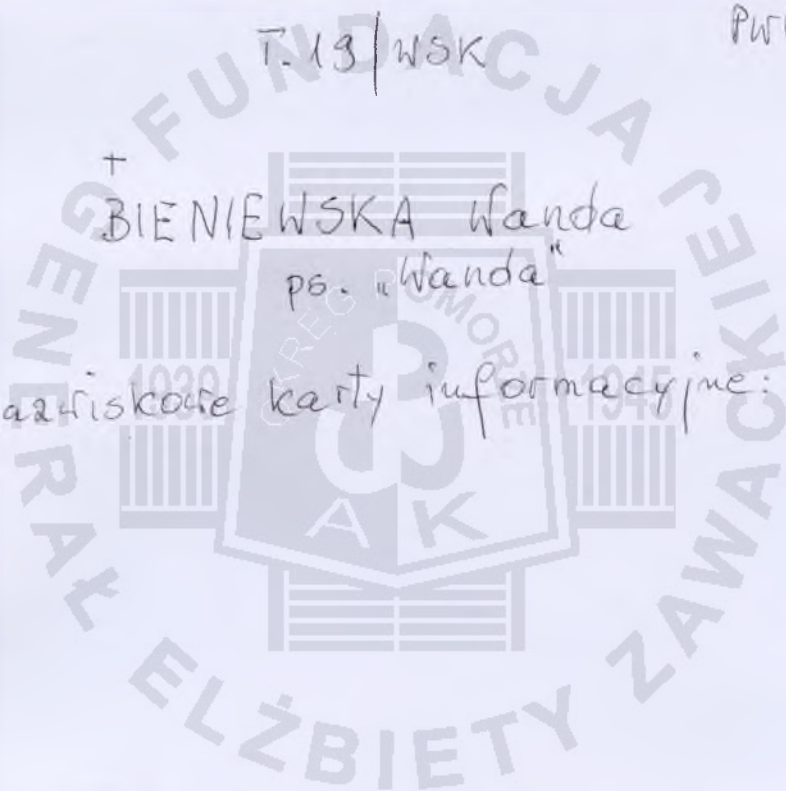
Londyn, dnia **1/9/1971.**

T. 13 / WSK

PWK, 242, AK
śląsk

+ BIENIEWSKA Wanda
ps. "Wanda"

V. Nazwiskowe karty informacyjne: 10

Sosnowiec

+ Biurowka Wandel

nr 17. $\square$ 1909 w Sosnowcu

manery i kultura sportu, zam Sosnowiec

Kurier ZWZ

art. XI 42

1945

1. Linka Gertaps Kater. pos. 10

2. pismo Museum Osiwego do Z Z III 87 ^{B.W.} ze $\sqrt{1000}$
figury w sktach

Rel. 62 Śl.

O PWK

Sosnowiec

+ Bieniewska Wanda

ur. 17. kwietnia 1909r. w Sosnowcu córka
i z d. _____ nauczycielka wych. fiz.
instruktorka PWK.

Archiwum
nr 40
Białystok

peśd

W czasie wojny mieszkała w Sosnowcu, ul. Dęblińska 11,
gdzie pracowała w zakładzie krawieckim "Maria",
prowadzonym przez matkę. Należała od 1940r. do kon-
spiracyjnej sieci śląskiej PWK. Według E. Zawackiej
pełniła funkcję kurierki do Zawiercia. - Aresztowana
w grudniu 1942r. w Sosnowcu, dokąd wróciła po kwaran-
tannie, jakiej się poddała po masowej wysypie K.O. w
maju 1942r. Więziona w więz. w Myszkowicach, wywieziona
do Oświęcimia, gdzie ją zamordowano / data śmierci
nie ustalona /.

Źródło: zbiory E. Zawackiej - relacja St. Binek poz. 62
wzmianki w kilku relacjach, biogram opracowany przez
M. Lyszwierza; Kędryna, nauczyciela śląscy zamordowa-
ni _____ str. 33.

vite

179 Pżewa „Tajne i jego osiada w Sosnowcu w okresie
okupacji” /w/ Tajne Osiada... R-ce 1977 str 214
w Pirmie wole była objęta masowym aresztowaniem
kierownicy w Sosnowcu w IV i V 1940 r
Skierowana wraz z innymi do obozu przymusowego w
Sosnowcu, być może potem do obozu kruszki, w którym
miało jej się wrócić do Sosnowca po kilku miesiącach

Bieniewska Wanda

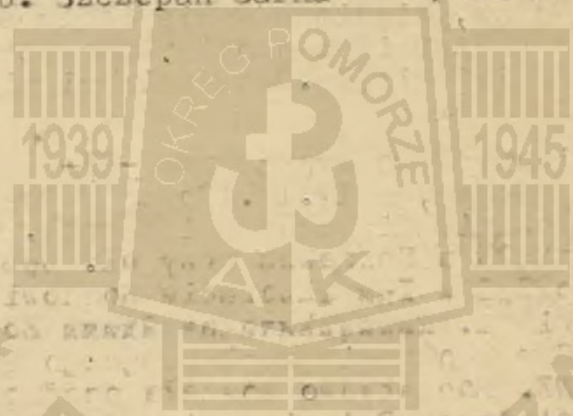
62 /82

źródła: Nauczyciele Śląscy polegli i zamordowani w La-
tach okupacji hitlerowskiej - Kędryna, Szefer, Śl. I. I.
1971. 17 kwietnia 1909 r. w Sosnowcu. Nauczycielka
wychowania fizycznego, w latach okupacji członek ruch
chu oporu w szeregach Związku Walki Zbrojnej. Areszt
towana w 1942 r., więziona w więzieniu śledczym w Mys
łowicach, a następnie w obozie koncentracyjnym w Oś
więcimiu, gdzie zginęła. Data śmierci nie jest znana.
/TMZD-12/

Opracowanie Mięczysława Łyszczarza -12-

Bieniewska Wanda, ur. 17. IV. 1909 r. w Sosnowcu. Nauczy
cielka wychowania fizycznego i sportu. W okresie oku
pacji mieszkała w Sosnowcu przy ul. Dęblińskiej 11.
Należała do ZWZ w Inspektoracie Sosnowieckim, pełniąc
funkcję kuriera. Początkowo kasaszką. Została aresztowa
wana w 1942 r. w okresie zaskakującego aresztowania
członków ZWZ. Początkowo została osadzona w obozie
więzienia śledzym - Pöhlziersatzgefängnis - w Mysko
wicach, skąd została odtransportowana do obozu kon
centracyjnego w Oświęcimiu, gdzie ją zamordowano. Data
śmierci nieustalona.
Dokumentacja:

1. Sprawozdanie katowickiego Gestapo z dn. 4.VIII.1942 o likwidacji konspiracyjnej organizacji ZWZ. WAP- Kce,teczka E, nr aktu 179 . w Załączonym do wykazie figuruje pod l. 1a
2. Zeznanie dozorca domowego - dom przy ul Dęblińskiej nr:11- ob. Szczepan Sarna / ME /

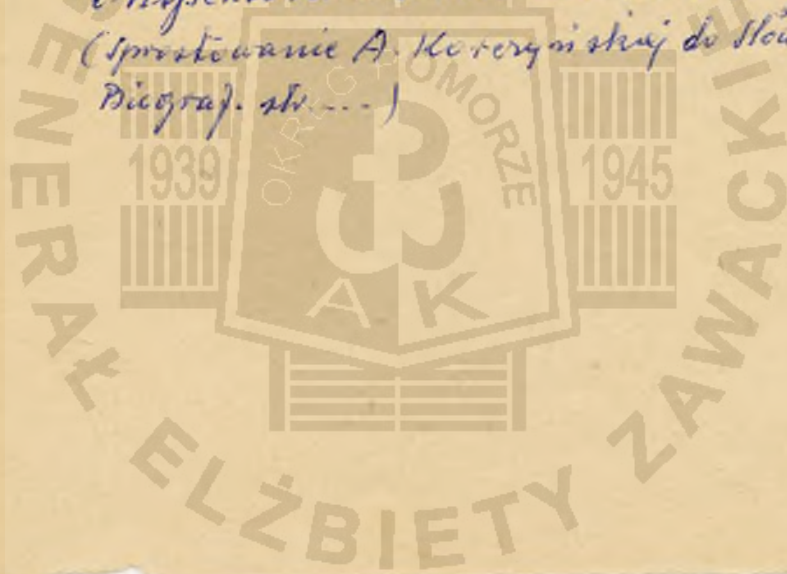
UNDAC
ENER
ELŻBIETY ZAWACKIE

Soudowien

cap. Brimierische Wanda
auf der Bergschloß
byten Kiedler I plant Kompanie 2, (Kiedler Goreschki-
Kunze produziert in Goreschki $\frac{1}{10} 38$ 1945
1939 AK 1945)

Sl. 37 - Bierniewska Handa zamieszkała przy
ul. Dębliniskiej, areszt. w grudniu 1942 r.
ukazywała się od maja 1942, łączniczka
inspektoratu Sarnowiec do obw. Ławetice
(Sprawozdanie A. Koterzynskiej do Słownika
Biograf. str. ...)

10

J. 19/4SK

SZP 242 AK

BIERNIEWSKA Wanda

Insp Sosnowiec

ps. "Wanda"

Okr. Śląsk

17 IV 1909 - XII 1942

ur. i zamieszkała w Sosnowcu, nauczycielka
wychowania fizycznego i sportu w szkołach średuch
w Sosnowcu, komendantka hufca szkolnego i instr. Płk
w Zamierciu, podczas okupacji prowadziła z matką
Zdzisław Krenciel maskujący lokal konspiracyjny,
pełniła również funkcję kierunki Insp. Rej. 242
Sosnowiec do Obw. Zamiercie; od maja 1942r.
ukrywała się poszukiwana przez gestapo,
aresztowana w grudniu t.r. i więziona
w Mysłowicach, wywieziona do Oświęcimia,
tam zginięta, stracona

rest.

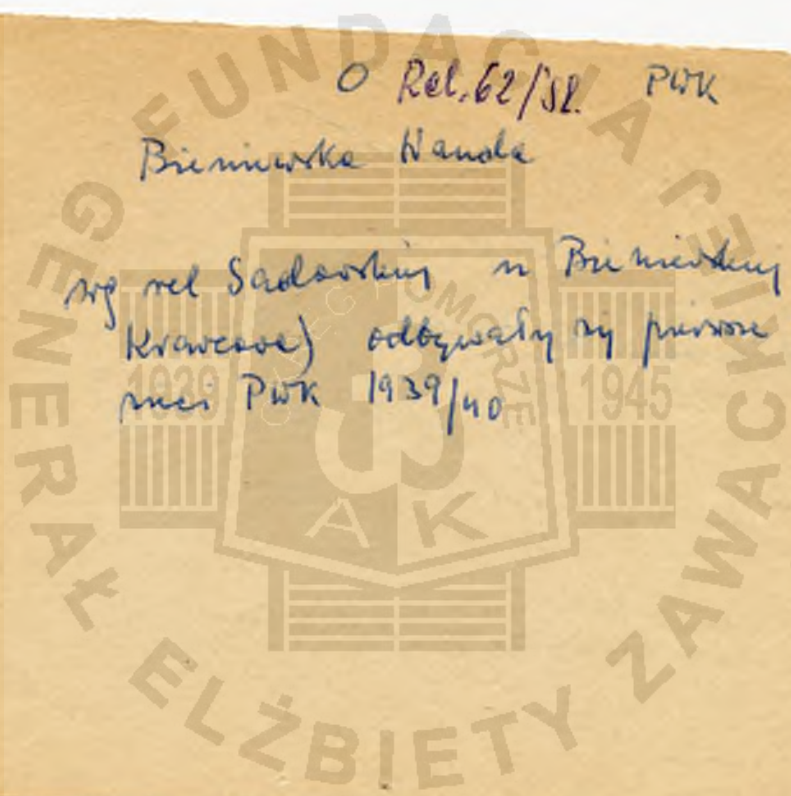
Arch. WSK, T. 19; Naczelniiele slyscy polegli...
Stow. uczest...

O Rel. 62/32. POK Szwajcari

Bieniewska Handla

Woj. rel. Sadloskiej w Bieniewskiej (matka
Krawcowe) odbywały się pierwsze spotkania
miej. POK 1939/40 1945

nr. 62/51

+ ~~Brennweite Wandel~~

~~sympin z literatury~~

~~miastka rusata Zalesed Kwarcich
Sousowic ul Dabinskie~~

~~relacje napisane Brinkowne~~

PTK

III
RSI

siup bosner
Technische

[przydział: informatyka Siethi
sympin PTK i lokal kontaktowy -
sprawdzić & ra

nr 62/51

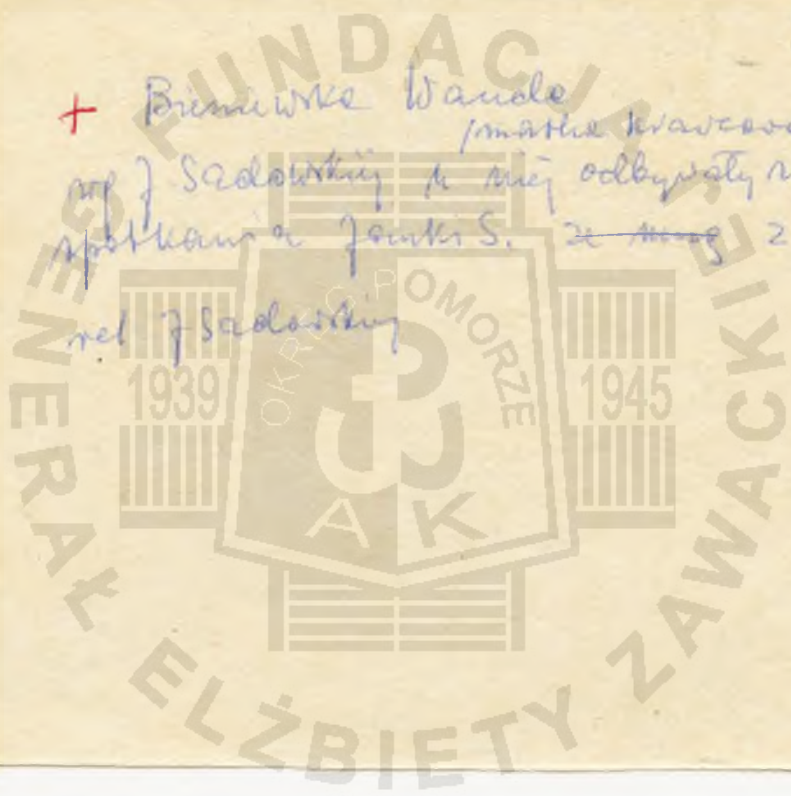
K 17 K 9803
M 4 3 17 242

(Kieje je w paucy z Zawiercem, w -
obserwacji była Kwieciek - 22)
a moze zastepowala
niepewne brakujeanty?

17242 9803
(M) IX 71 (K) IX 71

Sosnowiec

+ Brniwka Wandale
[matka krakowa]
na J. Siedlowskiej w niej odbywały się pierwsze
spotkania w Janki S. z ~~Ang~~ z "Zelaz" ^o
red. J. Siedlowskiej

nr 62 51 -

Sosnowiec
ZiW

+ Brimierske Wandze

• PLW

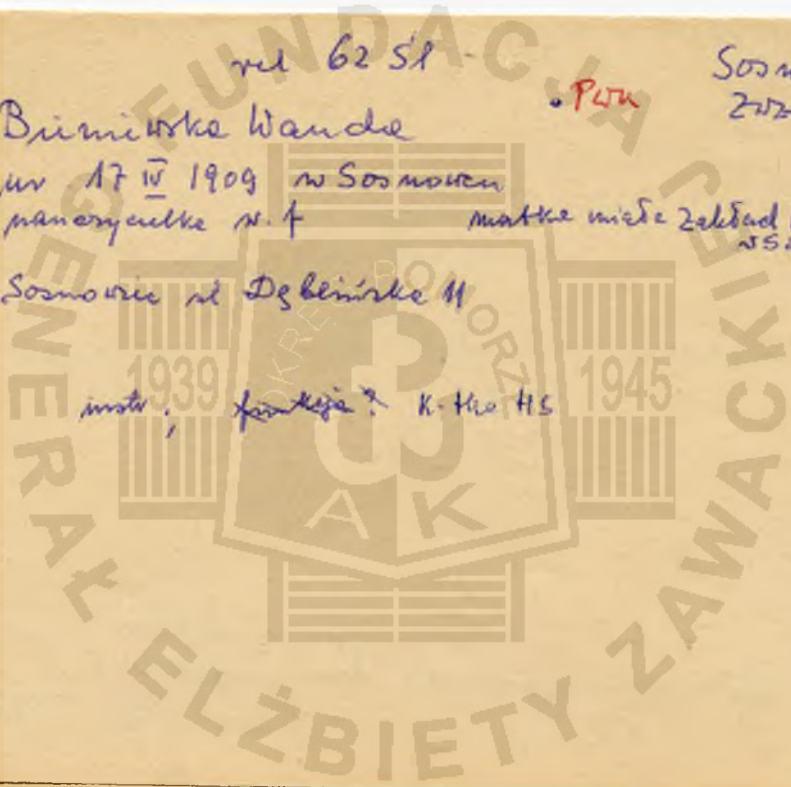
nr 17 IV 1909 w Sosnowcu
panoryczka nr 4

matka miała zaślubić Krawiec
w Sosnowcu

Sosnowiec ul. Dąbrowska 11

PLW

instr. 1939, fantazja? K. H. H. S. 1945

Zwrotka

Redyngne

Lipcowanie muf z abt gestapo i dosary dom Dytlenicki
red. St. Brimel

Okupacja

Konspiracja

Była w niej matka PWK, Kurovka
Zelny do Zarivca

arrest. XII 1942

inkonspata na od V 42
najpiewo trzymam w Klystarcick

BIEMIĘSKA Nanda

